

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 15. marca 2018*

„Predhodno odločanje – Dopustnost – Preprečevanje dampainga – Veljavnost uredbe, katere namen je izvršitev sodbe Sodišča, s katero sta bili prejšnji uredbi razglašeni za neveljavni – Obveznost izvršitve –

Pravna podlaga – Uredba (ES) št. 1225/2009 – Člen 14 – Določitev elementov pobiranja protidampinških dajatev s strani držav članic – Odredba, da nacionalni carinski organi zadržijo vračilo protidampinških dajatev – Nadaljevanje postopka, ki je bil podlaga za uredbi, razglašeni za neveljavni –

Člen 10 – Prepoved retroaktivnosti – Carinski zakonik Skupnosti – Člen 221 – Zastaranje – Člen 236 – Povračilo nedolgovanih dajatev“

V zadevi C-256/16,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Finanzgericht Düsseldorf (finančno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) z odločbo z dne 20. aprila 2016, ki je na Sodišče prispela 9. maja 2016, v postopku

Deichmann SE

proti

Hauptzollamt Duisburg,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, J. Malenovský (poročevalec), M. Safjan, D. Šváby in M. Vilaras, sodniki,

generalni pravobranilec: M. Campos Sánchez-Bordona,

sodni tajnik: M. Aleksejev, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 11. maja 2017,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Deichmann SE D. Ehle, C. Zimmermann, S. De Knop in A. Willems, odvetniki,
- za Evropsko komisijo L. Armati, K. Blanck-Putz in L. Grønfeldt, ter N. Kuplewatzky in T. Maxian Rusche, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 20. julija 2017

izreka naslednjo

* Jezik postopka: nemščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na veljavnost Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2016/223 z dne 17. februarja 2016 o uvedbi postopka za oceno nekaterih zahtevkov za tržnogospodarsko obravnavo ter individualno obravnavo kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov ter izvajanju sodbe Sodišča v združenih zadevah C-659/13 in C-34/14 (UL 2016, L 41, str. 3, v nadaljevanju: sporna uredba).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Deichmann SE in Hauptzollamt Duisburg (glavni carinski urad v Duisburgu, Nemčija) (v nadaljevanju: carinski urad) glede zahteve za vračilo protidampinških dajatev, plačanih na uvoz obutve z zgornjim delom iz usnja v Evropsko unijo.

Pravni okvir

Protidampinška ureditev

- 3 Dejansko stanje spora o glavni stvari in sporna uredba segata v čas, v katerem je bilo sprejetje protidampinških ukrepov v Uniji zaporedoma urejeno z Uredbo Sveta (ES) št. 384/96 z dne 22. decembra 1995 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 10, str. 45), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2117/2005 z dne 21. decembra 2005 (UL 2005, L 340, str. 17) (v nadaljevanju: Uredba št. 384/96), nato z Uredbo Sveta (ES) št. 1225/2009 z dne 30. novembra 2009 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske skupnosti (UL 2009, L 343, str. 51), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 37/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. januarja 2014 (UL 2014, L 18, str. 1) (v nadaljevanju: Uredba št. 1225/2009).
- 4 V odstavku 4 člena 9 Uredbe št. 384/96, naslovljenem „Zaključek brez ukrepov; uvedba dokončnih dajatev“, je bilo določeno:

„Če končno ugotovljena dejstva kažejo na to, da gre za dumping in škodo, ki jo ta povzroča, in je treba v interesu Skupnosti posredovati v skladu s členom 21, Svet uvede dokončno proti dumpinško dajatev [...]“
- 5 Odstavek 4 člena 9 Uredbe št. 1225/2009, enako naslovljenega „Zaključek brez ukrepov; uvedba dokončnih dajatev“, je določal:

„Kadar končno ugotovljena dejstva kažejo na obstoj dumpinga in s tem povzročene škode in interes Unije zahteva intervencijo v skladu s členom 21, Komisija uvede dokončno protidampinško dajatev [...]“
- 6 Odstavek 1 člena 10 Uredbe št. 384/96 in odstavek 1 člena 10 Uredbe št. 1225/2009, oba naslovljena „Retroaktivnost“, imata enako besedilo in sta določala:

„[...] Začasni ukrepi in dokončne protidampinške dajatve se uporabijo samo za izdelke, ki vstopajo v prosti promet od trenutka, ko prične veljati odločitev, sprejeta v skladu s [...] [členom] 9(4) [...] pri čemer veljajo izjeme, določene v tej uredbi.“
- 7 Člen 14 Uredbe št. 1225/2009, naslovljen „Splošne določbe“, je v odstavku 1 določal:

„Začasne ali dokončne protidampinške dajatve se uvedejo z uredbo, pobirajo pa jih države članice v obliki, po določeni stopnji in v skladu z drugimi kriteriji, določenimi v uredbi, ki uvaja take dajatev. [...]“

8 Člen 23 Uredbe št. 1225/2009, naslovljen „Razveljavitev“, je določal:

„Uredba (ES) št. 384/96 se razveljavi.

Vendar preklic Uredbe (ES) št. 384/96 ne posega v veljavnost postopkov, ki so se začeli na njeni osnovi.

[...]“

9 Uredba št. 1225/2009 je v skladu z njenim členom 24, naslovljenim „Začetek veljavnosti“, začela veljati dvajseti dan po tem, ko je bila 22. decembra 2009 objavljena v *Uradnem listu Evropske unije*, torej 11. januarja 2010. Potem je bila ta uredba razveljavljena z Uredbo (EU) 2016/1036 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zaščiti proti dampinškemu uvozu iz držav, ki niso članice Evropske unije (UL 2016, L 176, str. 21), ki je začela veljati dvajseti dan po dnevu objave v *Uradnem listu Evropske unije* 30. junija 2016.

Carinski predpisi

10 Dejansko stanje spora o glavni stvari in sporna uredba segata v čas, ko so bile določbe na področju carin, ki so se uporabljale, določbe Uredbe Sveta (EGS) št. 2913/92 z dne 12. oktobra 1992 o carinskem zakoniku Skupnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 2, zvezek 4, str. 307), kakor je bila spremenjena z Uredbo (EU) št. 952/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. oktobra 2013 (UL 2013, L 269, str. 1) (v nadaljevanju: Carinski zakonik). Ta zakonik je bil potem razveljavljen.

11 Naslov VII tega zakonika, naslovljen „Carinski dolg“, obsega člene od 189 do 242 te uredbe.

12 Poglavje 3 tega naslova, naslovljeno „Izterjava zneska carinskega dolga“, med drugim obsega člena 217 in 221 tega zakonika.

13 V členu 217 Carinskega zakonika je bilo v odstavku 1 določeno:

„Vsak znesek uvoznih ali izvoznih dajatev, ki je posledica carinskega dolga – v nadaljevanju ‚znesek dajatev‘ – morajo carinski organi, takoj potem, ko so jim na voljo potrebni podatki, izračunati in vnesti v računovodske evidence ali kakšne druge ustrezne nosilce podatkov (vknjižba).“

14 Člen 221 tega zakonika je v odstavkih 1 in 3 določal:

„1. Znesek dajatev se mora dolžniku takoj po vknjižbi v skladu z ustreznimi postopki sporočiti.

[...]

3. Dolžniku [zneska dajatev] ni več mogoče posredovati po poteku roka treh let od dneva nastanka carinskega dolga. Ta rok se odloži z dnem, ko je vložena pritožba v smislu člena 243 za toliko časa, kolikor traja pritožbeni postopek.“

15 V poglavju 5 naslova VII tega zakonika, naslovljenem „Povračilo in odpust dajatev“, je bil člen 236 tega zakonika, katerega odstavek 1 je določal:

„Uvozne ali izvozne dajatve se povrnejo, kolikor se ugotovi, da v trenutku plačila znesek teh dajatev ni bil zakonsko dolgovan [...]

[...]“

Dejansko stanje in vprašanje za predhodno odločanje

Dejansko stanje sporne uredbe

- 16 Svet je 5. oktobra 2006 sprejel Uredbo (ES) št. 1472/2006 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve in o dokončnem pobiranju začasne dajatve, uvedene na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Ljudske republike Kitajske in Vietnama (UL 2006, L 275, str. 1, v nadaljevanju: dokončna uredba).
- 17 S členom 1(1) dokončne uredbe je bila uvedena ta dokončna protidampinška dajatev, poleg tega pa so bile naštet različne vrste obutve z zgornjim delom iz usnja, za katere se je uporabljala. S členom 1(3) te uredbe je bila stopnja te dajatve za obutev z zgornjim delom iz usnja, ki jo proizvajajo družbe s sedežem na Kitajskem, določena na 16,5 %, razen za družbo Golden Step, katere proizvedena obutev je bila predmet dajatve v višini 9,7 %, ter na 10 % za obutev z zgornjim delom iz usnja, ki jih proizvajajo družbe s sedežem v Vietnamu.
- 18 Poleg tega je člen 1(4) dokončne uredbe določal, „če ni drugače določeno, se uporabljajo veljavne carinske določbe“.
- 19 Nazadnje, člen 3 te uredbe je določal, da začne ta uredba veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*, to je bilo 6. oktobra 2006, in da velja za obdobje dveh let, in sicer od 7. oktobra 2006 do 6. oktobra 2008.
- 20 Svet je 22. decembra 2009 sprejel Izvedbeno uredbo (EU) št. 1294/2009 o uvedbi dokončne protidampinške dajatve na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Vietnama in s poreklom iz Ljudske Republike Kitajske, ki je bila razširjena na uvoz določene obutve z zgornjim delom iz usnja, poslana iz Posebne upravne regije Macao, ne glede na to, ali je deklarirana kot izdelek s poreklom iz Posebne upravne regije Macao ali ne, na osnovi pregleda zaradi izteka ukrepov na podlagi člena 11(2) Uredbe Sveta (ES) št. 384/96 (UL 2009, L 352, str. 1, v nadaljevanju: uredba o podaljšanju).
- 21 S členom 1(1) uredbe o podaljšanju je bila uvedena ta dajatev, poleg tega pa so bile naštet različne vrste obutve z zgornjim delom iz usnja, za katere se je ta uporabljala. S členom 1(3) in (4) te uredbe je bila ta dajatev za obutev z zgornjim delom iz usnja, ki jo proizvedejo družbe s sedežem na Kitajskem ali je poslana iz Macaa, določena na 16,5 %, za obutev, ki jo proizvede družba Golden Step, na 9,7 %, in za obutev, ki jo proizvedejo družbe s sedežem v Vietnamu, na 10 %.
- 22 Poleg tega je člen 1(5) uredbe o podaljšanju določal, da „če ni drugače določeno, se uporabljajo veljavne določbe o carinskih dajatvah“.
- 23 Nazadnje, člen 2 te uredbe je določal, da ta začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije* 30. decembra 2009 in da velja za obdobje 15 mesecev, in sicer od 31. decembra 2009 do 30. marca 2011.
- 24 S sodbo z dne 4. februarja 2016, *C & J Clark International in Puma* (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), je Sodišče ugotovilo, da dokončna uredba in uredba o podaljšanju nista veljavni, ker kršita člen 2(7)(b) in člen 9(5) Uredbe št. 384/96.

Sporna uredba

- 25 Kot izhaja iz naslova sporne uredbe in iz njene uvodne izjave 13, je namen te uredbe sprejeti ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74).
- 26 V zvezi s tem je Komisija v uvodnih izjavah od 13 do 16, 21 in 24 sporne uredbe v bistvu navedla, da je želela odpraviti nezakonnosti, ki jih je ugotovilo Sodišče, tako da je postopka, ki sta bila podlaga za dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, nadaljevala v fazi, v kateri je prišlo do teh nezakonnosti, da bi sprejela novi uredbi, s katerima bi se ponovno uvedle protidampinške dajatve v ustrezni stopnji. Komisija je prav tako pojasnila, da naj bi te protidampinške dajatve začele učinkovati na dan začetka veljavnosti dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju.
- 27 Poleg tega je Komisija v uvodnih izjavah 18 in 22 sporne uredbe ocenila, da se „nacionalnim carinskim organom, ki odločajo o prošnji za povračilo protidampinških dajatev na podlagi člena 236 [Carinskega zakonika], naroči, naj [...] počakajo na [njeno] oceno [...] glede zahtevka za [tržnogospodarsko obravnavo] in [ustrezno individualno obravnavo] ter, kadar je to primerno, ponovno uvedbo protidampinške dajatve na ustrezni stopnji, preden nadaljujejo s povračilom“. Komisija je prav tako pojasnila, da je „pravna podlaga za tako obveznost [...] člen 14 [odstavek 1, prvi stavek,] Uredbe [št. 1225/2009], ki določa, da uredba o uvedbi dajatev natančno določa način pobiranja dajatev s strani držav članic“.
- 28 Na tej podlagi je člen 1 sporne uredbe določal:

„1. Nacionalni carinski organi, ki so na podlagi člena 236 Carinskega zakonika [...] prejeli zahtevek za povračilo protidampinških dajatev, uvedenih z [dokončno] uredbo ali uredbo [o podaljšanju] in pobranih s strani nacionalnih carinskih organov, ki temelji na dejstvu, da je nevezorčeni proizvajalec izvoznik zahteval [tržnogospodarsko obravnavo] ali [individualno obravnavo], navedeni zahtevek in kakršne koli spremne dokumente pošlje[jo] Komisiji.

2. Komisija v osmih mesecih po prejemu zahtevka in vseh spremnih dokumentov preveri, ali je proizvajalec izvoznik dejansko vložil zahtevek za [tržnogospodarsko obravnavo] in [individualno obravnavo]. Če je tako, Komisija navedeni zahtevek oceni in z izvedbeno uredbo Komisije, po razkritju strankam [...], ponovno uvede ustrezno dajatev.

3. Nacionalni carinski organi počakajo na objavo ustrezne izvedbene uredbe Komisije o ponovni uvedbi dajatev, preden sprejmejo odločitev glede zahtevka za povračilo in odpust protidampinških dajatev.“

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 29 Z mnenjem z dne 10. maja 2010, ki je bilo potem sporočeno tožeči stranki iz postopka v glavni stvari, je carinski urad določil, da mora ta na podlagi dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju plačati znesek 11.181,92 EUR protidampinških dajatev, ker je bila v Uniji v prosti promet sproščena določena obutev z zgornjim delom iz usnja s poreklom iz Kitajske in Vietnama. To obutev sta izdelali kitajska in vietnamska družba, ki sta v postopkih, v katerih sta bili sprejeti dokončna uredba in uredba o podaljšanju, obe zahtevali pridobitev tržnogospodarske obravnave ali, podredno, individualno obravnavo. Vendar pa Komisija ni odločila o teh zahtevkih, ker družbi, ki sta jih vložili, nista bili zajeti v okviru vzorca proizvajalcev izvoznikov, ki je bil oblikovan za namene preiskave, ki je vodila do sprejetja teh uredb.

- 30 Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je 12. junija 2012 od carinskega urada zahtevala, naj ji na podlagi člena 236 Carinskega zakonika vrne protidampinške dajatve, ki jih je ta pobral na podlagi dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju, in zatrjevala, da je treba za te dajatve šteti, da v času njihovega plačila niso bile zakonsko dolgovane zaradi neveljavnosti teh uredb. Ta zahtevek je bil zavrjen z odločbo, sprejeto 15. novembra 2013. Tožeča stranka iz postopka v glavni stvari je potem zoper to odločbo vložila ugovor, ki ga je ta carinski urad prav tako zavrnil, nato pa je pri predložitvenem sodišču vložila tožbo.
- 31 V zvezi s tem je Finanzgericht Düsseldorf (finančno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) navedlo, na prvem mestu, da se je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari glede na položaj, v katerem je, utemeljeno sklicevala na delno neveljavnost dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju, ki jo je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), in da bi torej normalno moralo ugoditi njeni tožbi, tako da bi carinskemu uradu na podlagi člena 236 Carinskega zakonika odredilo, da ji vrne protidampinške dajatve, ki jih je plačala.
- 32 Na drugem mestu, predložitveno sodišče navaja, da sporna uredba, ki je bila sprejeta po vložitvi navedene tožbe, zdaj preprečuje tako odredbo, saj se neposredno uporablja. Vendar dodaja, da dvomi o veljavnosti te uredbe iz več razlogov.
- 33 Prvič, to sodišče se sprašuje, ali bi morala sporna uredba namesto na Uredbi št. 1225/2009 temeljiti na Uredbi št. 384/96, in torej, ali ne bi moral biti za uvedbo protidampinških dajatev pristojen Svet, ki mu to pristojnost daje člen 9(4) Uredbe št. 384/96, in ne Komisija.
- 34 Drugič in ob predpostavki, da je Komisija v sporni uredbi pravilno uporabila Uredbo št. 1225/2009, želi to sodišče izvedeti, ali je bila Komisija, glede na besedilo člena 14(1), prvi stavek, Uredbe št. 1225/2009 na eni strani in člena 236(1) Carinskega zakonika na drugi, pooblaščen za sprejetje odredb iz člena 1 sporne uredbe.
- 35 Tretjič, to sodišče se sprašuje, ali se s sporno uredbi lahko veljavno nadaljuje postopek, ki je bil podlaga za dokončno uredbi in uredbi o podaljšanju, da bi se ponovno uvedle protidampinške dajatve, ki so bile naložene s tema uredbama, glede na pravilo o prepovedi retroaktivnosti iz člena 10(1) Uredbe št. 384/96 in člena 10(1) Uredbe št. 1225/2009, in glede na pravilo o zastaranju, določeno v členu 221(3) Carinskega zakonika.
- 36 Četrto, predložitveno sodišče se v bistvu sprašuje, ali je odredbe iz sporne uredbe mogoče šteti za pretirane, ker nacionalnim carinskim organom nalagajo, naj Komisiji pošljejo zahteve za povračilo, ki so jim bili predloženi na podlagi člena 236 Carinskega zakonika.
- 37 V teh okoliščinah je Finanzgericht Düsseldorf (finančno sodišče v Düsseldorfu, Nemčija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je [sporna] uredba veljavna?“

Dopustnost

- 38 Komisija trdi, da je treba predlog za sprejetje predhodne odločbe zavreči kot nedopusten, ker bi tožeča stranka iz postopka v glavni stvari pri sodišču Unije nedvomno lahko zahtevala razglasitev ničnosti sporne uredbe, vendar pa tega ni storila v roku iz člena 263, šesti odstavek, PDEU, zaradi česar se ji ne sme dovoliti obidenja tega roka, tako da sedaj pred predložitvenim sodiščem ugovarja neveljavnosti te uredbe.

- 39 V zvezi s tem je ustaljena sodna praksa, da je treba v primeru, v katerem oseba, ki je nedvomno imela pravico pri sodišču Unije zahtevati razglasitev ničnosti akta, a tega ni storila v roku iz člena 263, šesti odstavek, PDEU, šteti, da ta oseba nima pravice, da neveljavnost takega akta ugovarja v okviru tožbe, vložene pred nacionalnim sodiščem, proti nacionalnemu ukrepu, sprejetem na podlagi tega akta (sodbi z dne 9. marca 1994 v zadevi TWD Textilwerke Deggendorf, C-188/92, EU:C:1994:90, točka 23, in z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma, C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74, točka 56).
- 40 Zato je treba, če v položaju, kot je ta, ki je naveden v prejšnji točki te sodbe, zadevno nacionalno sodišče Sodišču predloži predlog za sprejetje predhodne odločbe zaradi presoje tozadevne veljavnosti, tak predlog zavreči kot nedopusten.
- 41 Vendar v obravnavanem primeru ni treba ugotavljati, ali bi bila tožeča stranka v postopku v glavni stvari nedvomno upravičena za vložitev predloga za razglasitev ničnosti sporne uredbe pri sodišču Unije, ker ta ni v položaju, na katerega se nanaša sodna praksa, navedena v točki 39 te sodbe. Ta uredba je bila namreč sprejeta po vložitvi tožbe pred predložitvenim sodiščem, v okviru katere je bila ta uredba uporabljena zoper tožečo stranko v postopku v glavni stvari. Ta stranka se torej poizkuša braniti ne pa obiti roka, v katerem bi lahko to uredbu izpodbijala pred Splošnim sodiščem Evropske unije.
- 42 Iz tega sledi, da je predlog za sprejetje predhodne odločbe dopusten.

Vprašanje za predhodno odločanje

- 43 Čeprav v besedilu zastavljenega vprašanja niso navedeni razlogi za neveljavnost, o katerih predložitveno sodišče sprašuje, je treba glede na navedbe v predložitveni odločbi šteti, da to sodišče s tem vprašanjem v bistvu sprašuje, ali sporna uredba ni veljavna iz več razlogov, in sicer zaradi uporabe Uredbe št. 1225/2009 in ne Uredbe št. 384/96, ker je njena pravna podlaga člen 14(1), prvi stavek, prve od teh uredb, zaradi spoštovanja pravil o prepovedi retroaktivnosti in zastaranja ter zaradi morebitne pretiranosti odredb iz te sporne uredbe.
- 44 Zaporedoma je treba preučiti te različne razloge za neveljavnost.
- 45 Na prvem mestu predložitveno sodišče sprašuje, ali bi morala sporna uredba glede na besedilo člena 23, drugi odstavek, Uredbe št. 1225/2009 in datume, ko sta bila uvedena postopka, na podlagi katerih sta bili sprejeti dokončna uredba in uredba o podaljšanju, temeljiti na Uredbi št. 384/96 in ne Uredbi št. 1225/2009. Poleg tega ugotavlja, da sporna uredba, če bi bilo to podano, posledično tudi ne bi bila veljavna, ker napačno podeljuje pristojnost za uvedbo protidampinških dajatev Komisiji ne pa Svetu, medtem ko člen 9(4) Uredbe št. 384/96 to pristojnost podeljuje Svetu.
- 46 V zvezi s tem je treba poudariti, da razmerje med Uredbo št. 384/96 in Uredbo št. 1225/2009 ureja člen 23 zadnjenavedene uredbe.
- 47 Ta člen je naslovljen „Razveljavitev“. V prvem odstavku tega člena je določeno, da „[se] Uredba [št. 384/96] [...] razveljavi“. Njegov drugi odstavek določa učinke te razveljavitve za postopke, ki so se začeli na podlagi te uredbe.
- 48 Ugotoviti je treba, da obstaja neskladje med jezikovnimi različicami glede drugega odstavka. Namreč, čeprav nekatere od njih, med drugim različica v nemškem jeziku, navajajo, da se Uredba št. 384/96 še naprej uporablja za postopke, ki so se začeli na podlagi te uredbe, vse druge navajajo, da razveljavitev te uredbe ne vpliva na veljavnost teh postopkov.

- 49 Iz ustaljene sodne prakse pa izhaja, da potreba po enotni razlagi prava Unije izključuje, da bi se v dvomu besedilo določbe tega prava obravnavalo ločeno, in, nasprotno, zahteva, naj se razlaga na podlagi resnične volje njegovega avtorja in cilja, ki ga ta uresničuje, predvsem ob upoštevanju vseh jezikovnih različic (sodbi z dne 4. februarja 2016, *C & J Clark International in Puma*, C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74, točka 122, in z dne 25. januarja 2017, *Vilkas*, C-640/15, EU:C:2017:39, točka 47).
- 50 V obravnavanem primeru je iz uvodne izjave 1 Uredbe št. 1225/2009 razvidno, da je njen namen predvsem kodifikacija Uredbe št. 384/96, ne da bi se s tem spremenila njena vsebina.
- 51 Poleg tega je iz naslova in besedila člena 23 Uredbe št. 1225/2009 razvidno, da je s sprejetjem tega člena zakonodajalec Unije želel razveljaviti Uredbo št. 384/96, pri čemer pa se izrecno zagotavlja, da postopki, ki so se začeli na podlagi navedene uredbe, ostanejo v veljavi, zato da pristojne institucije lahko nadaljujejo te postopke. Nasprotno pa zakonodajalec Unije v večini jezikovnih različic Uredbe št. 1225/2009 ni določil, da bi se določbe Uredbe št. 384/96 še naprej uporabljale v teh postopkih.
- 52 Nazadnje, iz sodne prakse izhaja, da morajo biti akti Unije načeloma sprejeti v skladu s postopkovnimi pravili, ki so veljala ob njihovem sprejetju (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 2016, *Komisija/McBride in drugi*, C-361/14 P, EU:C:2016:434, točka 40). Iz tega sledi, da je prav zaradi razveljavitve Uredbe št. 384/96 in ob upoštevanju namena Uredbe št. 1225/2009 postopke, začete na podlagi prve od teh uredb, od njene razveljavitve mogoče nadaljevati le na podlagi druge od teh uredb.
- 53 V obravnavanem primeru je bila sporna uredba sprejeta 17. februarja 2016, to je po razveljavitvi Uredbe št. 384/96 z Uredbo št. 1225/2009 11. januarja 2010.
- 54 Zato je Komisija sporno uredbo pravilno oprla na Uredbo št. 1225/2009.
- 55 Poleg tega je treba ugotoviti, da je pravilno, da se s sporno uredbo pristojnost za naložitev protidampinskih dajatev daje Komisiji, namesto Svetu, saj to pristojnost prvi od teh institucij daje člen 9(4) Uredbe št. 1225/2009, kakor je bila spremenjena z Uredbo št. 37/2014.
- 56 Na drugem mestu, predložitveno sodišče sprašuje, ali je člen 14(1), prvi stavek, Uredbe št. 1225/2009 pravna podlaga, ki omogoča sprejetje odredb iz člena 1 sporne uredbe. V zvezi s tem poudarja, da iz tega člena 14(1), prvi stavek, ni mogoče sklepati, da Komisijo po eni strani pooblašča za sprejetje pripravljalnih ukrepov za ponovno uvedbo protidampinskih dajatev in po drugi za sprejetje odredb, ki so lahko v nasprotju s členom 236(1) Carinskega zakonika, saj nacionalnim carinskim organom preprečujejo, da povrnejo protidampinske dajatve, pobrane v skladu z dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju.
- 57 Glede prvega vidika vprašanja predložitvenega sodišča je treba poudariti, da se v skladu s členom 14(1), prvi stavek, Uredbe št. 1225/2009 protidampinske dajatve uvedejo z uredbo, pobirajo pa jih države članice v skladu z načinom, stopnjo in drugimi elementi, ki so določeni z uredbo, s katero so naložene.
- 58 Iz besedila te določbe izhaja, da zakonodajalec Unije ni želel taksativno določiti elementov v zvezi s pobiranjem protidampinskih dajatev, ki jih lahko določi Komisija.
- 59 Cilj odredb iz člena 1 sporne uredbe pa je ohranitev pobiranih protidampinskih dajatev, uvedenih z dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, saj nacionalne carinske organe zavezuje, da preden odločijo o zahtevkih za povračilo, ki so jih vložili gospodarski subjekti, ki so plačali te dajatve, počakajo, da Komisija določi stopnjo, po kateri bi te dajatve morale biti določene v okviru izvrševanja sodbe z dne 4. februarja 2016, *C & J Clark International in Puma* (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74).

- 60 Zato je člen 14(1), prvi stavek, Uredbe št. 1225/2009 Komisijo vsekakor pooblašča – ker se te odredbe nanašajo na to, da države članice pobirajo zadevne protidampinške dajatve – da jih sprejme.
- 61 Glede drugega vidika, navedenega v točki 56 te sodbe, je treba opozoriti, da je cilj sporne uredbe sprejeti potrebne ukrepe za izvršitev sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), s katero je Sodišče razsodilo, da dokončna uredba in uredba o podaljšanju nista veljavni, pod pogoji, ki so navedeni v točki 24 te sodbe.
- 62 Res je, da iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je treba za te dajatve – če Sodišče razglasi neveljavnost uredbe o uvedbi protidampinških dajatev, kot sta dokončna uredba in uredba o podaljšanju – šteti, da niso bile zakonsko dolgovane v smislu člena 236 Carinskega zakonika in da jih morajo nacionalni carinski organi načeloma povrniti pod pogoji, ki so v ta namen določeni (glej v tem smislu sodbi z dne 27. septembra 2007, Ikea Wholesale, C-351/04, EU:C:2007:547, točke od 66 do 69, in z dne 18. januarja 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, točka 34).
- 63 Vendar je treba natančen obseg razveljavitvene sodbe Sodišča in zato obveznosti, ki iz nje izhajajo, določiti v vsakem konkretnem primeru, pri čemer se ne upošteva le izrek te sodbe, ampak tudi obrazložitev, ki je njegova nujna podlaga (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2016 CM Eurologistik in GLS, C-283/14 in C-284/14, EU:C:2016:57, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 64 V teh okoliščinah je treba v obravnavanem primeru ugotoviti natančen obseg ugotovitve neveljavnosti iz izreka sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), glede na obrazložitev te sodbe, ki je njena potrebna podlaga.
- 65 Najprej, iz točk 79, 112, 135 in 177 zadevne sodbe je razvidno, da je neveljavnost dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju, ki jo je ugotovilo Sodišče, posledica dveh sicer ločenih, a povezanih nezakonitosti. Po eni strani sta Svet in Komisija sprejela ti uredbi, ne da bi predhodno preučila zahtevke za tržnogospodarsko obravnavo, ki so jih vložili nekateri proizvajalci izvozniki, na katere se je nanašala preiskava, ki je podlaga za ti uredbi, s čimer sta kršila člen 2(7)(b) Uredbe št. 384/96. Po drugi strani Svet in Komisija nista preučila zahtevkov za individualno obravnavo istih proizvajalcev izvoznikov, s čimer sta kršila člen 9(5) Uredbe št. 384/96.
- 66 Dalje, iz točk 39, 108, 120 in 131 zadevne sodbe je razvidno, da je bil namen vseh teh zahtevkov, da se proizvajalcem izvoznikom, ki so jih vložili, omogoči individualna obravnava v okviru različnih pripravljanih ukrepov za uvedbo protidampinških dajatev, ta pa bi lahko Svet in Komisijo vodila k temu, da v korist teh proizvajalcev izvoznikov določi nižje stopnje protidampinških dajatev, kot so določene v dokončni uredbi in uredbi o podaljšanju.
- 67 Nazadnje, iz točk 174 in 177 sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), izhaja, da preizkus, ki ga je v tej sodbi opravilo Sodišče, ni pokazal na noben drug element, ki bi lahko vplival na veljavnost dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju.
- 68 Glede na te razloge je treba šteti, da je Komisija zaradi izpolnitve obveznosti izvršitve sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), upravičeno lahko štela, da mora obravnavati zahtevke, ki so jih predložili zadevni proizvajalci izvozniki, zato da ugotovi, ali bi morale biti protidampinške dajatve, ki so se zanje uporabljale na podlagi dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju, določene po nižji stopnji, kot je tista, ki je določena s tema dvema uredbama.
- 69 Neupravičeno naložen in torej tisti del, ki ga je treba zato povrniti zainteresiranim strankam, je namreč zgolj del protidampinških dajatev, pobranih na podlagi teh uredb, ki ustreza morebitni razliki med stopnjo teh dajatev, ki je bila določena v teh uredbah, in stopnjo teh dajatev, ki bi morala biti določena, če ne bi bile storjene nezakonitosti, ki jih je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 4. februarja

2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74). V zvezi s tem člena 236 Carinskega zakonika ni mogoče razlagati tako, da Komisiji prepoveduje, da odredi, da se o zahtevkih za vračilo teh protidampinskih dajatev odloči po zaključku postopka, katerega cilj je ravno ta, da se ji omogoči, da to razliko izračuna.

- 70 V teh okoliščinah ob upoštevanju sodne prakse, navedene v točkah 62 in 63 te sodbe, takojšnje in celotno vračilo zadevnih protidampinskih dajatev ni bilo potrebno.
- 71 Zato odredbe iz člena 1 sporne uredbe niso v nasprotju s členom 236(1) Carinskega zakonika, saj je bila Komisija vsekakor pooblaščenca, da jih sprejme na podlagi člena 14(1), prvi stavek, Uredbe št. 1225/2009.
- 72 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče sprašuje, ali se je lahko s sporno uredbo veljavno nadaljeval postopek, ki je bil podlaga za dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, zaradi ponovne uvedbe protidampinskih dajatev, ki so bile v prvotnem obdobju njihove uporabe naložene s tema uredbama. Sprašuje namreč, ali to nadaljevanje, glede na dejstvo, da so te protidampinske dajatve iztekle na dan sprejetja sporne uredbe, ni v nasprotju s pravili o prepovedi retroaktivnosti iz člena 10(1) Uredbe št. 384/96, nato člena 10(1) Uredbe št. 1225/2009, in pravilom o zastaranju iz člena 221(3) Carinskega zakonika.
- 73 Najprej, kar zadeva možnost za nadaljevanje postopka, ki je bil podlaga za dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, zaradi ponovne uvedbe protidampinskih dajatev, ki so bile v njihovem prvotnem obdobju uporabe naložene s tema uredbama, je treba v zvezi s tem poudariti, da ima institucija, ki mora sprejeti ukrepe za izvršitev sodbe Sodišča, če je s to sodbo razglašena ničnost uredbe o uvedbi protidampinskih dajatev ali neveljavnost take uredbe, možnost, da nadaljuje postopek, ki je podlaga za to uredbo, čeprav ta možnost ni izrecno določena v ureditvi, ki se uporablja (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2016, CM Eurologistik in GLS, C-283/14 in C-284/14, EU:C:2016:57, točki 51 in 52).
- 74 Poleg tega iz ustaljene sodne prakse izhaja, da ima zadevna institucija možnost – razen če celoten postopek zaradi ugotovljene nepravilnosti ni zakonit – da sprejme akt, s katerim nadomesti ničen akt ali akt, ki je bila razglašen za neveljaven, in ta postopek nadaljuje šele v fazi, v kateri je bila ta nepravilnost storjena (sodba z dne 28. januarja 2016, CM Eurologistik in GLS, C-283/14 in C-284/14, EU:C:2016:57, točka 51).
- 75 Iz tega izhaja, da se je lahko postopek, ki je bil podlaga za dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, s sporno uredbo upravičeno nadaljeval.
- 76 Dalje, kar zadeva vprašanje, ali je tako nadaljevanje postopka, glede na pravila, ki se uporabljajo na področju prepovedi retroaktivnosti, dovoljeno, če so zadevne protidampinske dajatve potekle, je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da mora institucija Unije, če uporabi možnost, da nadaljuje postopek, ki je navedena v točkah 73 in 74 te sodbe, v skladu z načeli, ki urejajo časovno uporabo prava, spoštovati materialnopravna pravila, ki so veljala v času dejanskega stanja in na katera se nanaša uredba, ki je bila razglašena za nično ali neveljavno (glej v tem smislu sodbo z dne 14. junija 2016, Komisija/McBride in drugi, C-361/14 P, EU:C:2016:434, točka 40).
- 77 Nadaljevanje postopka, ki je bilo v konkretnem primeru izvedeno s sporno uredbo, tako v skladu s členom 10(1) Uredbe št. 384/96 ne sme privedi do tega, da bi bile z uredbo, ki bo sprejeta po njegovem zaključku in s katero se nadomestita dokončna uredba in uredba o podaljšanju, ponovno uvedene protidampinske dajatve, ki bi se uporabljale za proizvode, sproščene v prosti promet, preden sta začeli veljati ti uredbi.

- 78 Nasprotno, besedilo člena 10(1) Uredbe št. 384/96 ne izključuje takega nadaljevanja postopka, če so zadevne protidampinške dajatve potekle po tem datumu, če so te dajatve ponovno uvedene za njihovo prvotno obdobje uporabe in torej, v konkretnem primeru, za proizvode, ki so bili sproščeni v prosti promet po začetku veljavnosti dokončne uredbe in uredbe o podaljšanju.
- 79 Zato za nadaljevanje postopka v obravnavanem primeru ni mogoče šteti, da je v nasprotju s pravilom o prepovedi retroaktivnosti iz člena 10(1) Uredbe št. 384/96, ker so protidampinške dajatve, uvedene z dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, na dan sprejetja sporne uredbe prenehale veljati.
- 80 Nazadnje, kar zadeva pravilo, določeno v členu 221(3) Carinskega zakonika, je treba poudariti, da je res, da je lahko njegov učinek ne le, da preprečuje, da bi se znesek carinskih dajatev dolžniku lahko sporočil po poteku roka treh let od dneva nastanka njegovega carinskega dolga, temveč preprečuje tudi zastaranje tega carinskega dolga ob izteku tega roka (glej v tem smislu sodbo z dne 23. februarja 2006, Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, točki 39 in 41).
- 81 Vendar se to pravilo, kot je Sodišče že navedlo, v skladu z besedilom člena 221(3) Carinskega zakonika uporablja le za sporočitev zneska carinskih dajatev dolžniku, njegovo izvajanje pa je na tej podlagi v pristojnosti zgolj nacionalnih carinskih organov, ki so pristojni za tako sporočitev (glej v tem smislu sodbo z dne 13. marca 2003, Nizozemska/Komisija, C-156/00, EU:C:2003:149, točki 63 in 64).
- 82 Poleg tega je iz člena 221(1) Carinskega zakonika razvidno, da do sporočitve zneska carinskih dajatev dolžniku lahko pride le po vknjižbi takega zneska, ki je v členu 217(1) Carinskega zakonika opredeljena kot dejanje, v okviru katerega pristojni carinski organ izračuna ta znesek, takoj ko ima potrebne podatke (glej v tem smislu sodbi z dne 23. februarja 2006, Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, točka 46, in z dne 16. julija 2009, Snauwaert in drugi, C-124/08 in C-125/08, EU:C:2009:469, točki 21 in 23).
- 83 Zato pravilo o zastaranju, določeno v členu 221(3) Carinskega zakonika, ne more biti ovira niti za to, da Komisija sprejme uredbo, s katero uvede ali ponovno uvede protidampinške terjatve, niti, *a fortiori*, za to, da ta institucija uvede ali nadaljuje postopek, ki je predhodna faza za tako sprejetje, saj do vsakega od teh dejanj nujno pride, preden pristojni nacionalni carinski organi izračunajo znesek dajatev, ki jih je treba pobrati v okviru izvajanja zadevne uredbe in ki ga je treba potem sporočiti dolžniku.
- 84 Tako lahko v obravnavani zadevi nacionalni carinski organi šele po tem, ko bo Komisija nadaljevani postopek končala s sporno uredbo, tako da bo v ustrezni stopnji ponovno uvedla protidampinške dajatve, uvedene z dokončno uredbo in uredbo o podaljšanju, določijo ustrezne dajatve in jih sporočijo dolžnikom. Ti organi so torej tisti, ki se morajo pod nadzorom pristojnih nacionalnih sodišč v vsakem posamičnem primeru prepričati o spoštovanju člena 221(3) Carinskega zakonika, tako da preverijo, ali je taka sporočitev še vedno možna glede na triletni rok, določen v prvem stavku te določbe, in o morebitnem zadržanju tega roka v skladu z drugim stavkom te določbe.
- 85 Zato to nadaljevanje postopka ni v nasprotju s pravilom o zastaranju iz člena 221(3) Carinskega zakonika.
- 86 Na četrtem in zadnjem mestu, predložitveno sodišče sprašuje, ali odredbe, določene v sporni uredbi, niso morda pretirane, pri čemer poudarja, da bi lahko za izvršitev sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), zadostovali ukrepi manjšega obsega.
- 87 V zvezi s tem iz sodne prakse izhaja, da je pravna posledica ugotovitve neveljavnosti akta Unije sicer to, da mora institucija, ki je sprejela ta akt, sprejeti ukrepe, potrebne za odpravo ugotovljene nezakonitosti, saj se obveznost iz člena 266 PDEU za primer sodbe o razglasitvi ničnosti uporablja po analogiji, vendar ta institucija nima zmanjšane široke diskrecijske pravice pri izbiri teh ukrepov, pri čemer

morajo biti ti ukrepi v skladu z izrekom zadevne sodbe in z obrazložitvijo, ki je njegova potrebna podlaga (glej v tem smislu sodbo z dne 28. januarja 2016, CM Eurologistik in GLS, C-283/14 in C-284/14, EU:C:2016:57, točki 48 in 76 ter navedena sodna praksa).

- 88 Glede na obstoj te široke diskrecijske pravice lahko na njihovo zakonitost vpliva le očitna neprimernost teh ukrepov glede na uresničevani cilj (glej po analogiji sodbi z dne 8. februarja 2000, Emesa Sugar, C-17/98, EU:C:2000:70, točka 53, in z dne 6. septembra 2017, Slovaška in Madžarska/Svet, C-643/15 in C-647/15, EU:C:2017:631, točka 207).
- 89 V obravnavani zadevi pa je treba poudariti, prvič, da iz prej navedenih preudarkov izhaja, da preizkus odredb iz člena 1 sporne uredbe ni pokazal, da te ne bi bile združljive z izrekom in obrazložitvijo sodbe z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74).
- 90 Drugič, ni razvidno, da bi Komisija storila očitno napako pri presoji, ker se je odločila za te ukrepe. Obveznost, naložena nacionalnim carinskim organom, da Komisiji posredujejo zahteve za vračilo, ki so bili pri njih vloženi na podlagi člena 236 Carinskega zakonika, namreč lahko zagotavlja, da ta institucija razpolaga z vsemi podatki, ki so upoštevni za odpravo nezakonitosti, ki jih je Sodišče ugotovilo v sodbi z dne 4. februarja 2016, C & J Clark International in Puma (C-659/13 in C-34/14, EU:C:2016:74), ne da bi to za zadevne gospodarske subjekte pomenilo dodatno administrativno breme niti da bi se neupravičeno podaljšalo obravnavanje zadevnih zahtevkov. Poleg tega je treba poudariti, da je to obravnavanje razmejeno s časovno omejitvijo, določeno v členu 1(2) sporne uredbe, in da je morebitna zamuda lahko kompenzirana s plačilom obresti (glej v tem smislu sodbo z dne 18. januarja 2017, Wortmann, C-365/15, EU:C:2017:19, točka 37).
- 91 Glede na vse navedene ugotovitve je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da njegova preučitev ni razkrila nobenega elementa, ki bi lahko vplival na veljavnost sporne uredbe.

Stroški

- 92 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Preučitev postavljenega vprašanja ni razkrila nobenega elementa, ki bi lahko vplival na veljavnost Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2016/223 z dne 17. februarja 2016 o uvedbi postopka za oceno nekaterih zahtevkov za tržnogospodarsko obravnavo ter individualno obravnavo kitajskih in vietnamskih proizvajalcev izvoznikov ter izvajanju sodbe Sodišča v združenih zadevah C-659/13 in C-34/14.

Podpisi